

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Ishaja vsak četrtik in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četr leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam poji, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Kato. Škopskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnina. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uradništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta šte. 5, vsprejema naročnina, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petifvrate za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne eglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprte reklamacije so poštno proste.

Današnja številka obsega 12 strani.

Nesrečno pravdanje — med kmečkim ljudstvom na Spod. Štajerskem.

Mnogo se govori in piše o veliki škodi, katero povzroča ljudstvu brezmejno uživanje alkoholičnih pijač, osobito žganja. Škoda je dvojna: telesno se slabi slovensko ljudstvo, v gospodarskem oziru pa se okoduje slovenski narod ne le s tem, da grede milijoni slovenskega denarja v izgubo, ampak tudi s tem, da se podpirajo naši najhujši narodni nasprotniki — ptujski izdelovalci žganja.

Proti zlu, katero povzroča alkohol, se vstrajno deluje. Mnogo stori v tem oziru društvo „Sveta vojaka“ v Mariboru, katere stremjenje bi naj podpirali vsi zavedni pristaši S. K. Z.

Nič manjše zlo za kmečko ljudstvo je — nesrečno pravdanje, katero narašča leto za letom. Ker želimo našemu kmečkemu ljudstvu le dobro, moramo povzdigniti svoj glas in svariti pred — nesrečnim pravdanjem. Naše kmečko ljudstvo se mora zavedati, da ne trpe vsled pravdanja samo posamezniki, ampak da trpi cel kmečki stan, če propada, oziroma se slabi kmetija za kmetijo. Kaj je vzrok, da se ljudje pravdajo za vsako malenkost? V prvi vrsti je temu krivo pojemanje medsebojne ljubezni, one krščanske ljubezni, katero uči naša vera in katero preveva vse delovanje krščanskih strank. Ni dovolj, da izpolnjujejo ljudje svoje verske dolžnosti, da grede pri volitvah s krščansko stranko, temveč morajo tudi v vsem svojem življenju, v obveščanju s sosedi, sovaščani itd. upoštevati krščanska načela, zlasti krščansko ljubezen do bližnjega. Če nastanejo kakšni prepri, kar se lahko povsod pripeti, naj se ljudje mirno med seboj razgovore, poslušajo nasvete modrih, izkušnih mož, vsak naj nekoliko odneha in poravnava se bo cela stvar brez pravde, mir in sloga bosta ostala v vasi in sosedje si bodo dobri prijatelji. Kakor hitro pa pride do pravde, bo stranka, ki je propadla, čakala na ugodno priliko, da se maščuje. Pravd ne bo konca in kraja, dokler ne bodeta oba pravdarja zapravila svojih posestev. Narodno in velevažno gospodarsko delo je, ljudi odvracati od pravd, doseči spravo med njimi in delati na to, da vlada med slo-

venskim ljudstvom prava krščanska ljubezen do bližnjega.

Drugi vzrok naraščanja pravd pa je naraščanje števila advokatov na Spodnjem Štajerskem. Med vsemi slovenskimi pokrajinami je Spodnje Štajersko najbolj oblagodarjeno z advokati. Na Kranjskem in Koroskem je zelo malo okrajnih sodnij, pri katerih bi bil kak odvetnik, pri nas je pa zelo malo okrajnih sodnij, kjer bi ne bilo odvetnika, navadno jih je pri vsaki okrajni sodniji celo več. V Ptujcu n. pr. je sedaj 5 slovenskih odvetnikov (šesti še baje pride na spomlad) in 2-3 nemški, v Ormožu in Konjicah po 3 odvetniki (2 Slovenca in 1 Nемец), v Ljutomeru, Sv. Lenartu, Smarju, Brezicah, Slov. Bistrici in Slov. Gradcu po 2 odvetnika, v Mariboru in Celju pa — nad 15 odvetnikov. Zanimivo je, da sta po 2 in še več odvetnikov v okrajih, kjer se je ljudstvo, ko je obnavljalo svoje vinograde, moralo precej zadolžiti. V par letih se bo število odvetnikov na Spodnjem Štajerskem še pomnožilo, ker čaka cela vrsta štajerskih kandidatov, ki se bo, ko bo imela pravico, nastanila na Spodnjem Štajerskem. Dokaz, da z naraščanjem števila odvetnikov naraščajo pravde, dobimo na vsaki okrajni sodniji. Dokler ni bilo v okraju odvetnikov, je bilo zelo malo pravd; iste so se zelo pomnožile, ko je prišel prvi odvetnik, naraščale so vedno bolj, ko je prišel drugi, tretji itd. Ta stvar je lahko razumljiva. Dokler ni bilo odvetnika, so šli ljudje na sodnijo in jih je sodnik že z ozirom na to, da si prihrani delo, spravil; ko pa je prišel odvetnik v okraj, jih je mnogokrat poslal sodnik kar k odvetniku ali so šli sami maravnost k njemu in začelo se je pravdanje. Ki je požrlo — ne stotisoče, ampak milijone. Gotovo je, da znosi naše ljudstvo na Spodnjem Štajerskem vsako leto — zelo nizko računano — nad 1 milijon kron v odvetniške pisarne in gotovo polovico tega zneska za pravde, katere so nepotrebne. Mi nismo proti odvetniškemu stanu kot takemu, ampak proti prevelikemu številu odvetnikov in proti temu, da se naše ljudstvo radi vsake malenkosti pravda potom odvetnikov. Da se to onemogoči, je treba, da se tudi na Štajerskem ustanove občinski posredovalni uradi, kateri že obstoje v nekaterih deželah, n. pr. na Nižjem Avstrijskem in Kranjskem in katerih uredbo že študira naš deželni odbor. Pri teh uradih lahko sklenejo stranke veljavne poravnave v denarnih terjatvah in pravičah do premičnin, o prepirih glede mej in služnostih

posestev, o sporih glede posesti, temu uradu mora naznaniti sodišče vsako tožbo radi razžaljenja časti in se mora napraviti spravi poizkus. Z ustanovitvijo takih uradov se bo omejilo nesrečno pravdanje, ker nastane največ pravd radi mej in pravice, katere imamo na tujem posestvu (služnosti) in radi žaljenja časti.

Da se odvrne veliko gospodarsko zlo, katero povzroča nesrečno, nepotrebno pravdanje, je dolžnost vseh, ki žele slovenskemu kmečkemu ljudstvu dobro, da delajo na to, da vlada načelo krščanske ljubezni med našim ljudstvom in se kmalu na podlagi zakona v deželnem zboru ustanove občinski posredovalni uradi.

Iz liberalne stranke.

Slovensko časopisje se zadnji čas veliko bavi z voditeljem štajerske slovenske liberalne stranke, dr. Kukovcem, po našem mnenju mnogo več, kakor si zasluži njegova veljava v slovenski politiki. Kot vestni časnikarji smo radi tega tudi mi primorani govoriti o nekaterih dogodkih v liberalni stranki, s katerimi je zvezano ime dr. Kukovca. Dogodki, o katerih bomo govorili, so značilni za značaj in mišljenje cele liberalne stranke.

Slovenska gimnazija v Celju.

Samostojni nemško-slovenski gimnazijski razred, ki se po krivici imenuje slovenska gimnazija, so nastanjeni v dr. Kukovčevi hiši. Ta hiša je neprijemna za šolo. Zato so celjski Slovenci že mislili na to, da dobijo druge prostore. In taki prostori bi se tudi koj dobili. Toda naenkrat se letos izve, da je dr. Kukovec brez vednosti slovenskih krogov sklenil z vlado novo najemuinsko pogodbo (v nemškem jeziku!) in da se mu je zvišala najemnina za 800 K. Slovenska gimnazija je s tem zopet za več let potisnjena v zaduhle dr. Kukovčeve prostore.

Toda sedaj pride za liberalno stranko značilna poteza. Vsa liberalna stranka, in posebno njen voditelj dr. Kukovec, je vedel, da je sedaj za več let nemogoče, preseliti slovenske gimnazijske razrede v kak druge prostore. Dr. Kukovec sam je to onemogočil s tem, da je sklenil novo pogodbo. Kljub vsemu temu je priredila liberalna stranka v Celju zborova-

Črtica iz naše zakotne doline.

(Pripoveduje Domen Otiljevič.)

Poštni voz je že drdrdal po vijugastem in z novim peskom nasutem klanecu. Daleč v tiho, brezzvezdano noč se je čul njegov ropot, v katerem si raločil v neenakih odmorih tudi bičev pok in zveneče odmevajoči glas postiljonovega roga. Nebo je viselo nizko nad ozko, zakotno dolino, po kateri se je lovil še v majhnih sunkih mrzli dih od severa.

Sredi vasi so se škipirale odprla hrastova vrata in na cesto je stopila visoka moška postava.

„Ze prihaja. Skoraj botu. Hoj, Martin, lučvun!“

Bled pramen je hušknil izza hlevnih vrat in se pomikal počasi na visokem zidu proti cesti. Martin je polglasno mrmraje stopil na cesto. Na ovinku so se že videli temni obrisi spečih konj poštnega voza. — „Čudno mi je pri srečju nocoj. Kaj naj bi bilo na dan pred svetim večerom? Eh“ — je mahnil z roko po zraku — „tiste svinčene plasti gori so krive.“

„Snežilo bo še nocoj“, je dejala postava pred hrastovimi vratmi. „K polnočnici smo šli še vsakikrat po snegu.“

Poštni voz je pridrdral med tem do velikih vrat. Postiljon je švrknil zadnjikrat z bičem in skočil s kozla. Pograbil je Martin vajeti in zavil s konji na dvorišče.

„Nobenega potnika iz mesta?“

„Pač. Stara ženica je vstopila na prvem ovinu. Skoraj bi bil pozabil. Odpred moram!“

Gospodar in postiljon sta šla čez dvorišče do voza. Medla svetloba olejke, katero je obesil Martin na kozlov rob, je slabo podila temo. Postiljon je odprl vrata, a v vozu se ni nihče genil, da bi izstopil. „Hej, mati, na cilju smo“, je dejal gospodar z višjim glasom. A v vozu tišina. „Kje pa je, uiti vendar ni mogla“, je dejal postiljon s poltihim glasom, snemajoč olejko, in posvetil skozi polodprta vrata...

V kotu je slonela sključena, upognjena ženska postava. Mrtev je bil izraz na začrtanih, uvelih, bledih licih in top pogled iz odprtih, skoraj steklenih očih. Nje roki sta brez življenja sloneli v naročju, kakor da bi bili pripravljene, sprejeti vračajočega se sina...

„Martin, Katra, luč, ono večjo! Hitro!“
Prihitela je Katra s petrolejko: „Joj! Ali je nesreča? Ali je še življenje v njej?“

„Se, a hitro, da jo odnesemo v sobo!“ je odgovoril postiljon. „Tako! A ti, Martin, po duhovna.“

Čez pol ure se je tujka zavedla. Njene udrtne, motne oči, so plašljivo begale po sobi, po predmetih in po nepoznatih obrazih. Iskale so morda kaj drugega, ljubljene, za večno izgubljene... Morda! Po tihem vzdihu je izustila komaj slišne besede: „Janez, — kje je moj Janez?“

Duhovnik je dal znamenje z roko in okoli stoječi so zapustili sobo.

„Zdi se mi, da jo poznam“, je dejal Martin pred izhodom. „Isti obraz, iste poteze na njem, iste udrtne oči, prav kakor Bohoričeve Hance iz Gabrij.“

„Morda je ona“, je pripomnila Katra. „Od tu ni daleč od Gabrij.“

„Tudi jaz mislim tako. Kdo bo neki drug? Saj si nismo vsi tako podobni, da bi se zamenili med seboj. Skoraj gotovo je bila pri sinu v mestu. Student je, pa je bolan, pravijo...“

Martin se ni motil.

Tujka je bila res Mohoričeva Hanca.

Pred par dnevi je prišla iz mesta vest, da je njen sin na smrtni postelji. Ustrašila se je revica poročila, dasi je že davno slutila, da mora priti grenka, usodepolna ura...

Ze ob velikih počitnicah je s skrbnim očesom in skelečim srcem opazovala sumljivo rdečico na njegovih licih in tihi, zamolkli kašelj. Ob takem pogledu

se ji je zazdelo, da se podira temelj, na katerega je zidala neštete nade.

Tudi Janezu se je zazdela včasih bodočnost ukrađena, uničena... A veroval je va-njo in ji šel nasproti. Cilj in ideali so bili že tako blizu! Neverjetno, da bi jih ne dosegel. A iz polmračne daljave je stegala smrt koščno desnico...

Prigovarjala mu je: „Janez, doma ostani to leto! Ozdraviš in potem boš nadaljeval.“

Leto izgubim — si je mislil in šel. Z njim so šli njegovi ideali, a materine nade se jim niso več pridružile...

Trudne so bile noge in močno je bilo sree v šibkih prsih, ko je došla v mesto. Zdelo se ji je, da ga vidi s solznimi očmi prosečega: „Mati, odpustite! Ubogal bi Vas bil, pa bi ne bilo tako.“ In ona? Ali mu ne bi odpustila? Ah, vse, vse bi mu odpustila!

V njegovem stanovanju je bilo vse pusto. Puste stene, pust hodnik, da, še zrak je bil nekam pust. Morda je tudi tam taka pušča? Odprla je vrata v spalnico. Težek vzduh ji je zavel nasproti... A sredi sobe je uzrla sina — na parah... Z obupnim klicem se je zgrudila ob njegovih nogah...

Ob njegovem grobu se je bridko razjokala. Dolgo, dolgo je klečala na črni zemlji in namakala s solzami novo gomilo... Tihi somrak z mrzlim dihom ji je pretresel kosti. Vstala je in se s poslednjo solzo poslovila od hladnega groba, ki je pokopal toliko nad in tako lepo bodočnost...

Duhovnik je zaklecal ob polodprtih vratih: „Umira!“

Domači so stopili v sobo.

„Svečo prinesite, Katra!“

Pohitela je po svečo in jo dala umirajoči v roke. Zadnji pogled, svetel, steklen pogled iz udratih jamic, zadnji vzdih, tih, komaj slišen, vdan vzdih — in Hanca je odšla za sinom...

Drugega dne je bila dolina zavita v tenak, bel pajčolan, na katerega so sipale bele snežinke...